

Література:

1. «Міжнародно-правова база – Конвенція Міжнародної організації праці (MLC) 2006...» [ILO, Maritime Labour Convention? 2006]. С. 128–150. <https://www.ilo.org/global/standards/maritime-labour-convention>
2. «Конвенція ООН з морського права (UNCLOS)...» [UN, United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982]. https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e/pdf.c.202

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-645-4-46>

**FAMILY MEDIATION AS A SUPPORT MECHANISM
FOR SEAFARERS AND THEIR FAMILIES IN THE CONTEXT
OF HYBRID WARFARE AND MARITIME SECURITY THREATS**

**СІМЕЙНА МЕДІАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ПІДТРИМКИ МОРЯКІВ
І ЇХНІХ РОДИН В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ
ТА МОРСЬКИХ ЗАГРОЗ**

Serednytska Inha Anatoliivna

*Candidate of Legal Sciences (PhD),
Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Civil Law Disciplines
Odesa State University
of Internal Affairs
Odesa, Ukraine*

Середницька Інга

Анатоліївна
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін
Одеський державний університет
внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Сучасні безпекові процеси в Балто-Чорноморському регіоні характеризуються зростанням гібридних загроз, що поєднують військові дії, інформаційно-психологічний тиск, кібероперації та атаки на критичну морську інфраструктуру України. На цьому тлі ключовою складовою забезпечення морської безпеки виступає людський фактор, зокрема психологічна стійкість військовослужбовців морських сил та стабільність їхніх сімейних систем [1; 2].

Тривале перебування моряків у стані підвищеного ризику, невідзначеності та ізольованості від сім'ї сприяє посиленню стресових реакцій, загостренню конфліктності у взаєминах та формуванню ризиків руйнування сімейних зв'язків. Аналітичні дані щодо емоційної стійкості населення в умовах війни свідчать про зростання потреби

у психологічній підтримці та кризовій комунікації, що також актуалізує необхідність роботи з родинами військовослужбовців [3]. За таких умов підтримка сімей моряків перестає бути виключно соціальним завданням і набуває ознак складової системи національної та морської безпеки України.

Зміна характеру сучасних воєнних загроз актуалізує потребу в інструментах, здатних підтримувати внутрішню стійкість військових родин. Сімейна медіація у цьому контексті розглядається як ефективний механізм превенції та врегулювання конфліктів, оскільки сприяє зниженню емоційного напруження, відновленню комунікації та формуванню адаптивних моделей взаємодії. Закон України «Про медіацію» визначає її як добровільний позасудовий спосіб врегулювання спорів, орієнтований на конструктивний діалог сторін, що робить цей підхід особливо цінним у сімейних ситуаціях, ускладнених воєнними викликами [4; 5].

Для родин військовослужбовців морських сил характерним є комплексний вплив численних стресогенних чинників, пов'язаних зі службовою специфікою та тривалими періодами відсутності військового. Невизначеність, обмеженість комунікації, високий рівень ризику та ізоляція під час виконання завдань формують додаткові психологічні навантаження, що відображаються як на самому військовослужбовцеві, так і на членах його родини. Наукові праці у сфері військової психології підкреслюють, що якість внутрішньосімейної взаємодії суттєво впливає на емоційні та поведінкові реакції військовослужбовця у складних і кризових умовах [1; 2].

У межах такого багаторівневого впливу в родинах моряків формується характерна динаміка «циклічного стресу» – чергування періодів тривалого очікування, загостреної тривоги, коротких повернень додому та повторних відряджень. За умов дестабілізованого інформаційного простору, характерного для гібридної війни, сім'ї стикаються з підвищеним рівнем емоційного виснаження, що підтверджують аналітичні дослідження щодо емоційної стійкості населення у воєнний період [3]. Виснаження, інформаційні атаки та емоційний вакуум сприяють накопиченню напруження, яке нерідко призводить до конфліктів у подружніх та батьківсько-дитячих відносинах.

Питання психологічної підтримки сімей військовослужбовців у період війни набуває пріоритетного значення в сучасних наукових дослідженнях. У літературі наголошується, що члени родин військових потребують структурованої допомоги для зниження рівня тривоги, нормалізації емоційного стану, стабілізації внутрішньосімейної комунікації та запобігання кризовим реакціям. Дослідження також підкреслюють, що ненормовані побутові стресори, поєднані з інформаційною

невизначеністю щодо місцеперебування та умов служби моряка, підсилюють ризик деструктивних моделей поведінки в родині, зокрема уникання діалогу, емоційної відстороненості або, навпаки, гіперконтролю [6].

З огляду на це підтримка родин військовослужбовців виходить за межі суто соціальної сфери, оскільки безпосередньо впливає на загальну стійкість особового складу. Стабільна, емоційно врівноважена родина відіграє роль буфера, здатного знижувати вплив бойових та інформаційно-психологічних стресорів на військовослужбовця. Це підтверджується низкою досліджень, що описують особливості психологічної адаптації військових у тривалих кризових умовах [1; 2].

У сучасних умовах стійкість військовослужбовців морських сил значною мірою залежить від психологічної стабільності та підтримки з боку родини. Військово-психологічні дослідження доводять, що функціонування сімейної системи безпосередньо впливає на поведінкові реакції, емоційну рівновагу та здатність військовослужбовця ухвалювати оперативні рішення у кризових ситуаціях [1; 2]. Забезпечення системної підтримки родин моряків має стратегічне значення для морської безпеки, оскільки стабільне сімейне середовище підсилює психологічну готовність військовослужбовців, знижує вплив бойових та інформаційних стресорів і сприяє ефективному виконанню ними службових завдань у морському операційному просторі.

Сімейна медіація у цьому контексті виступає не лише інструментом врегулювання конфліктів, а й засобом забезпечення стабільності соціального середовища військовослужбовця. У наукових працях підкреслюється, що медіація відновлює комунікацію, сприяє емоційному розвантаженню та попереджає ескалацію конфліктів, що особливо важливо у періоди повернення зі служби чи загострення бойової обстановки [4]. Медіативні методи дозволяють створити середовище, в якому сторони можуть безпечно обговорювати свої переживання, очікування та потреби, що є критичним для збереження сімейної цілісності в умовах воєнних викликів.

Додаткове значення сімейної медіації полягає у її здатності зменшувати вторинні психологічні стресори, які впливають на здатність військовослужбовців виконувати службові обов'язки. Аналітичні дослідження вказують, що стабільне сімейне середовище сприяє кращій адаптації до стресових факторів, підвищує рівень довіри та знижує ризик виникнення гострих психологічних криз [7]. У державах-членах НАТО та їхніх партнерах реалізуються комплексні програми підтримки військових родин, що інтегруються в систему військово-соціальних служб і розглядаються як важлива умова забезпечення боєздатності та виконання завдань збройними силами [8; 9].

Правові засади медіації, закріплені в Законі України «Про медіацію», створюють підґрунтя для впровадження системних механізмів підтримки сімей військовослужбовців. Розширення практики сімейної медіації у військових частинах, центрах психологічної допомоги та соціальних службах дозволяє підвищити загальний рівень психологічної готовності особового складу, що є важливим елементом комплексної системи морської безпеки держави [5].

Отже, підсумовуючи викладене, можна дійти висновків, що застосування сімейної медіації для підтримки моряків та їхніх родин становить актуальний науково-практичний інтерес і потребує поглибленого міждисциплінарного аналізу. Сімейна медіація відіграє ключову роль у підтриманні психологічної рівноваги моряків, забезпечує ефективну комунікацію в родині, знижує вплив психоемоційних загроз і сприяє підвищенню функціональної стійкості військових підрозділів у морському середовищі.

Література:

1. Chorni V. S., Romanyshyn A. M., Ostapchuk O. P., Vavilova N. V. *Psychological Resilience of Ukrainian Military Personnel During the Russian-Ukrainian War: Social Factors. Collection of Scientific Papers of the Center for Military and Strategic Studies*. 2024. No. 2(81). Pp. 139–145.
2. Romanyshyn A. M., Ostapchuk O. P., Chorni V. S., Vavilova N. V. *Resilience of Ukrainian Soldiers: Current Problems of Its Formation and Strengthening. Collection of Scientific Papers of the Center for Military and Strategic Studies*. 2025. No. 2(85). Pp. 134–141.
3. Danylchuk A. *Exhaustion, Stress and the Need for Support: How the Emotional Resilience of Ukrainians Changes During the War. VoxUkraine*. 18 September 2025.
4. Chornopyska V., Chornopyska K. *Family Mediation as a Mode of Resolving Disputes in Family Legal Relations. Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series : Legal Sciences*, 2024, Vol. 11, No. 1(41). Pp. 391–399.
5. *Ukrainian Academy of Mediation. Mediation in Ukraine: Statistics, Analysis and Recommendations in Wartime and the Post-War Period*. 2025.
6. Kravchenko O. *Psychological Support for Military Personnel and Their Families During Wartime. Problems of Military Health Care*. 2023. No. 2. Pp. 56–63.
7. Melnyk O. *Trauma-Informed Approaches in Work with Military Personnel and Their Families. Problems of Psychology*. 2024. No. 2. Pp. 57–66.

8. Living in Our Shoes: Understanding the Needs of UK Armed Forces Families. *Report for the Ministry of Defence and the Department for Education*. London, 2020.

9. A Family Guide to the Military Experience. *Canadian Forces Morale and Welfare Services*. Ottawa, 2016.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-645-4-47>

**THE ESSENCE OF AN ADMINISTRATIVE COMPLAINT WITHIN
THE SYSTEM OF ADMINISTRATIVE-LEGAL MEANS
OF PROTECTING THE RIGHTS, FREEDOMS, AND LEGITIMATE
INTERESTS OF INDIVIDUALS UNDER MARTIAL LAW**

**СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНОЇ СКАРГИ У СИСТЕМІ
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ СПОСОБІВ ЗАХИСТУ ПРАВ,
СВОБОД І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ОСІБ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

**Terletskiy Anatolii
Volodimirovich**

*Doctor of Philosophy,
Lecturer at the Department of State
and Legal Disciplines
Odesa State University
of Internal Affairs
Odessa, Ukraine*

<https://orcid.org/0009-0000-4767-9768>

**Терлецький Анатолій
Володимирович**

*доктор філософії, викладач кафедри
державно-правових дисциплін
Одеський державний університет
внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Сучасна адміністративна юстиція є невід'ємною складовою процесу становлення правової держави, особливо в умовах воєнного стану, коли значна частина повноважень органів публічної влади набуває посиленого значення. Саме адміністративна скарга, як базовий елемент системи адміністративно-правових способів захисту прав і свобод, виконує ключову функцію в забезпеченні законності, справедливості та оперативності реагування на порушення з боку суб'єктів владних повноважень [1].

В умовах воєнного стану актуалізується потреба в ефективному механізмі контролю за діями органів влади, де адміністративна скарга виступає як найоперативніший та найменш витратний спосіб